

Nr 442

Av fröken **Elmén m. fl.**, om utredning rörande vetenskaplig forskning beträffande arbetet och arbetsplatsen.

(Lika lydande med motion nr 382 i Första kammaren)

I en motion I: 166 av år 1951 hemställdes om en utredning rörande vetenskaplig forskning kring arbetet och arbetsplatsens förhållanden. Motionen blev tillstyrkt av utskottet i fråga, och riksdagen beslöt enhälligt i enlighet med dess förslag att tillsätta en kommitté för frågans utredning. Riksdagsbeslutet har dock ännu ej, trots att tio år gått och två interpellationer och en enkel fråga i saken ställts, blivit verkställt. Vederbörande statsråd, som besvarade interpellationerna och den enkla frågan, har hänvisat till att Svenska arbetsgivareföreningen anslagit medel till dylik forskning och vidare motiverat uppskovet med knappheten på statliga medel.

Svenska arbetsgivareföreningen tog år 1952 initiativ till Personaladministrativa rådet (PA-rådet) och har varje år anslagit 500 000 kr. för dess verksamhet, som dels omfattar konsultation och dels arbetsvetenskaplig forskning. Den konsultativa verksamheten ekonomiseras till största delen av intäkter för tjänster åt såväl enskilda som allmänna företag. Det är värt att påpeka, att de allmänna företagen i allt större utsträckning efterfrågat PA-rådets tjänster.

Under årens lopp har PA-rådet beviljat forskningsanslag av de medel Arbetsgivareföreningen ställt till förfogande. År 1958 anslogs cirka 140 000 kr. och år 1959 cirka 250 000 kr. för utredningar och forskningsprojekt. PA-rådets verksamhet har varit av utomordentligt stort värde för såväl företag som anställda då det gäller förståelsen för de mänskliga relationerna på arbetsplatsen och deras handläggning, främst vid de större företagen.

Som framhölls i motionen har delproblemen inom arbetsforskningen tagits upp av olika organ såsom universitetens sociologiska och psykologiska institutioner, institutet för folkhälsan, gymnastiska centralinstitutets industrifysiologiska avdelning, de yrkesmedicinska avdelningarna vid södersjukhuset och karolinska sjukhuset m.fl. På det arbetsvetenskapliga området liksom inom många andra vetenskapliga områden kräves en samordning för att forskningen skall nå resultat och kunna omsättas i arbetslivet.

Under de tio år som gått sedan motionen väcktes har arbetslivet och förhållandena på arbetsplatserna förändrats mycket till det bättre, framför allt då det gäller den tekniskt-fysiska miljön. De bioteknologiska synpunk-

terna börjar alltmer beaktas, förebyggandet av olycksfall har förbättrats, arbetet har blivit mindre tungt o.s.v. Samtidigt har dock den accelererande tekniska utvecklingen på arbetsplatsen ställt människan inför ökade krav och psykiska påfrestningar, som skapat problem icke minst för den äldre arbetskraften. Arbetet har för många blivit mer tvångsstyrt, och kontakt-möjligheterna med arbetskamraterna har minskat. Vi ber här att få hänvisa till en intressant undersökning, utförd av docent Åke Nyström vid yrkesmedicinska avdelningen på södersjukhuset. I denna undersökning påvisas bl.a. de psykologiska och sociologiska faktorernas betydelse för trivseln på arbetsplatsen. Den mindre arbetsplatsen tycks trots bristande hygieniska anordningar ha vissa fördelar framför den större. På stora arbetsplatser blir förhållandena ofta mer opersonliga och gruppgemenskapen sämre.

Det är nödvändigt med en samordning av den arbetsvetenskapliga forskningen och att vi får en helhetssyn på arbetsplatsens förhållanden. En samordnad arbetsvetenskaplig forskning kan bli till stor praktisk betydelse i en tid då omställningen av näringslivet inför vidgade europeiska marknader står för dörren. Trots de stora anslag som beviljats enskilda forskare och institutioner genom PA-rådet, Samhällsvetenskapliga forskningsrådet och fonder av olika slag förslår ej anslagen för den intensifierade forskning och den nödvändiga samordning därav som är önskvärd.

Med stöd av ovanstående får vi därför hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om att en kommitté tillsättes för att utreda i vilken omfattning arbetet och arbetsplatsens förhållanden behöver bli föremål för en intensifierad vetenskaplig forskning och hur en sådan på lämpligaste sätt bör ekonomiskt främjas och samordnas.

Stockholm den 26 januari 1961

Brita Elmén

Sven Gustafson
i Göteborg

Gustav Boija

Henning Gustafsson
i Skellefteå